

Projekt: Czytanie ma moc!

Warsztaty wyobraźni

Scenariusz dla nauczyciela

1. Baza edukacyjna:
 - Książka **Zrób sobie komiks. Zostań superbohaterem** (wydawnictwo Znak Emotikon).
2. Odbiorcy:
 - Uczniowie klasy II SP.
3. Cele ogólne:
 - Rozbudzenie w uczniach pasji czytelniczej.
 - Rozwijanie postaw świadomego odbiorcy literatury i kultury.
 - Rozwijanie wyobraźni.
 - Pokazanie komiksu jako szczególnego rodzaju dzieła.
4. Cele szczegółowe:
 - Uczeń **rozpoznaje** komiks wśród innych książek.
 - Uczeń **zna** elementy charakterystyczne dla komiksu.
 - Uczeń **zapisuje** dialogi w dymkach.
 - Uczeń **prezentuje** i omawia efekty swoich działań edukacyjnych, plastycznych, twórczych.
 - Uczeń **słucha** z uwagą nauczyciela i innych.
 - Uczeń **rozwija** swoje umiejętności rysunkowe.
5. Metody i formy pracy:
 - Pogadanka.
 - Praca z książką.
 - Burza mózgów.
 - Działania twórcze.
6. Pomoce dydaktyczne:
 - Karty pracy z zadaniami w PDF – wszystkie na podstawie książki *Zrób sobie komiks*:
 - » **Peleryny – str. 51** (karta nr 1),
 - » **Tę samą postać narysuj jako... – str. 197** (karta nr 2),
 - » **Emocje na twarzach – str. 87/88** (karta nr 3),
 - » **Uzupełnij dymki – str. 110** (karta nr 4),
 - » **Zaprojektuj superbohatera/superbohaterkę – str. 42/43** (karta nr 5).
 - Fragment książki *Zrób sobie komiks* – poradnik ze str. 111–127.
 - Egzemplarz książki *Zrób sobie komiks*.

- Przykłady komiksów.
- Materiały plastyczne.
- Życzenia świąteczne.

7. Przebieg:

Lekcja I. Temat – Dobry komiks nie jest zły! 2 jednostki lekcyjne – 90 min.

Wprowadzenie

We wstępnej części lekcji witamy uczniów i zapowiadamy kolejny warsztat czytelniczy z serii: *Czytanie ma moc*. Nawiązujemy do tematyki całego cyklu, czyli do roli wyobraźni w naszym życiu. Pytamy dzieci, co zapamiętały z ostatnich zajęć i z jakim nastawieniem rozpoczynają dzisiejsze zajęcia. Jest to szczególnie istotne w czasie pracy zdalnej. Poniżej propozycja wstępu:

- Witajcie na kolejnych twórczych warsztatach z serii *Czytanie ma moc*. Czy pamiętacie ostatnie? Sporo się działo, mówiliśmy o roli wyobraźni w naszym życiu. Mam nadzieję, że dziś będzie podobnie. Jakie jest Wasze nastawienie?

Dobry komiks, czyli jaki?

Na tym etapie warsztatów rozmawiamy z uczniami o tym, czym jest **komiks**, pytamy, czy kiedykolwiek czytali komiksy, a jeśli tak, to jakie. Wprowadzamy prostą definicję komiksu jako książki obrazkowej, do czytania i do oglądania. Pokazujemy również egzemplarz książki **Zrób sobie komiks** wydawnictwa Znak Emotikon oraz inne komiksy, jako przykłady tej wyjątkowej sztuki. Następnie prosimy, aby uczniowie – pamiętając o oglądanych przed chwilą komiksach – wskazali te elementy, które sprawiają, że komiks jest ciekawy, interesujący, wciągający. Tymi elementami są:

1. **Twórczy rysunek.**
2. **Przedstawione emocje.**
3. **Dobre dialogi, czyli rozmowy pomiędzy bohaterami.**
4. **Superbohater.**

Przykładowe wprowadzenie do rozmowy:

- Mam do Was pytanie, związane ściśle z tematem naszych dzisiejszych warsztatów. Czy wiecie, co to jest komiks? To rodzaj książki do czytania i do oglądania. Ponieważ to rysunki odgrywają w niej główną rolę, a tekst stanowi tylko dopełnienie. Mam tutaj książkę o intrygującym tytule: *Zrób sobie komiks*. Bardzo Wam ją polecam, zawiera mnóstwo ciekawostek o historii komiksu, wiele inspirujących zadań dla młodych rysowników i pisarzy, zestaw ćwiczeń uprawiających wyobraźnię w ruch, a także

opowieść o szalonych przygodach Pika i Robiego. Jeśli tą krótką zapowiedzią udało mi się Was zachęcić do przeczytania w całości tej książki, jestem bardzo zadowolona. Zróbcie to, bo naprawdę warto. Ale wróćmy do komiksu. Mam tutaj różne egzemplarze komiksów z naszej biblioteki. (Ze względu na nauczanie zdalne możemy udostępnić na ekranie różne przykłady komiksów).

- Przyjrzyjcie się przez chwilę tym komiksowym stronom. A może macie w domach własne komiksy? Czy zdarzyło Wam się kiedyś przeczytać jakąś książkę obrazkową? Możecie sięgnąć do własnych zbiorów i pokazać nam wszystkim teraz własne komiksy, poprzez ekran komputera. Jak sądzicie, które elementy w komiksie są ważne? Które szczególnie zwracają naszą uwagę? Spróbujmy je wymienić. (Rozmawiamy z dziećmi i tworzymy listę wspomnianych wyżej elementów).

Następnie motywujemy uczniów do pracy z komiksem, mówiąc, iż każdy może taki komiks stworzyć sam, jeśli tylko uruchomi moc wyobraźni i trochę potrenuje. Podkreślamy, że inspiracje są wszędzie, a kolejne ćwiczenia pomogą rozwinąć umiejętności w wymienionych powyżej obszarach. Postawę do ćwiczeń stanowią fragmenty książki *Zrób sobie komiks*, przygotowane jako zestaw kart do pracy (w czasie zdalnego nauczania karty musimy wcześniej udostępnić rodzicom, aby mogli je wydrukować i przygotować dla dzieci). Przy każdym z elementów krótko wyjaśniamy jego rolę w komiksie. Oto przykłady kolejnych wypowiedzi:

- Czy myślicie, że stworzenie takiego komiksu jest trudnym zadaniem? Jakie trzeba mieć umiejętności, by móc to zrobić? Z pewnością trzeba mieć niezwykle otwartą na pomysły głowę. Inspiracje ukrywają się wszędzie, wystarczy tylko się rozejrzeć. Wyobraźnia pomoże nam w wymyśleniu ciekawej historii, wiecie już, że w pracy z nią nie warto się ograniczać. Nigdy nie ma złych pomysłów i głupich rozwiązań. Zawsze można coś dopracować, ulepszyć, przekształcić. A przy tworzeniu rysunków i dialogów, które budują historię komiksową, potrzebny jest solidny trening. Dziś taki zaplanowałam. Zaczynamy.

Twórczy rysunek

- Tym, co wyróżnia pojedynczy projekt komiksowy, jest jego wyjątkowy, charakterystyczny sposób narysowania. Każdy autor ma swój indywidualny styl. Dlatego mam dla Was kilka ćwiczeń na rysowanie twórcze. Wszystkie pochodzą ze wspomnianej wcześniej książki *Zrób sobie komiks*. (Prosimy dzieci o odszukanie właściwych kart i wspólnie odczytujemy polecenia, aby mieć pewność, że dobrze wszystko zrozumiały).

Ćwiczenie – Peleryny (karta nr 1)

Ćwiczenie – Tę samą postać narysuj jako... (karta nr 2)

Przedstawione emocje

- Przejdźmy do kolejnego ważnego w komiksie elementu. To emocje. W jaki sposób można przekazać emocje w książce obrazkowej? Autorzy „ubierają” twarze swoich bohaterów w bardzo charakterystyczne, często nawet przerysowane miny, które muszą pasować do dialogów i oddawać stany emocjonalne oraz uczucia. Czasem stosują także wyrazy, które swoim brzmieniem naśladują dźwięki, na przykład: „Trrrach!”, „Bum!!!”, „Ach!!!”. Na pewno widzieliście to niejednym razem. A teraz Wy spróbujcie. Przygotujcie kartę nr 3. (Uczniowie pracują z kartą, dorysowują emocje na twarzach).

Ćwiczenie – Emocje na twarzach (karta nr 3)

Dobre dialogi, czyli rozmowy bohaterów

- Następną ważną częścią komiksu są oczywiście dialogi. W końcu komiks służy także do czytania, nie tylko do oglądania. Dialogi to inaczej rozmowy dwóch lub kilku bohaterów. Takie rozmowy wpisujemy do dymków, a jeśli chcemy pokazać, że nasza postać coś sobie myśli, ale nie wypowiada tego na głos, używamy chmurki. Wasze następne zadanie będzie dotyczyło właśnie dialogów. Odszukajcie kartę z dymkami. Tam znajdziecie instrukcję. (Uczniowie pracują z kolejną kartą).

Ćwiczenie – Uzupełnij dymki (karta nr 4)

Superbohater

- Na koniec pojawi się coś, z czym większość z nas kojarzy komiks, a mianowicie postać superbohatera. To superbohaterowie są sercem komiksu. Są wyjątkowi, mają niezwykłe moce, ich przygody bywają niebezpieczne i fascynujące jednocześnie. W kolejnym zadaniu proszę Was o zaprojektowanie superbohatera. (Uczniowie pracują z kolejną kartą).

Ćwiczenie – Zaprojektuj superbohatera/superbohaterkę (karta nr 5)

Jak powstaje komiks?

Ta część lekcji poświęcona jest ustaleniu wskazówek pomocnych przy tworzeniu komiksu. Korzystamy tutaj z podpowiedzi autorów książki, którzy po wprawkach rysowniczych prezentują poradnik (czy raczej przewodnik), w jaki sposób napisać i narysować komiks. Czytamy uczniom fragment przygotowany jako plik w załączniku do scenariusza lub wyjaśniamy zasady własnymi słowami. Kolejne kroki w pracy

nad komiksem zapisujemy na tablicy (lub, jeśli uczymy zdalnie, na czacie), a dzieci przepisują je do zeszytów. W ten sposób powstanie **Poradnik rysownika komiksów**, do którego uczniowie będą mogli wrócić w każdej chwili. Tę część warsztatów wprowadzamy na przykład w ten sposób:

– Wykonaliście już sporo zadań przygotowawczych, teraz nadszedł czas na kilka praktycznych rad, jak stworzyć dobry komiks. Za chwilę odczytam Wam (opowiem Wam), jak najlepiej się do tego przygotować. Posłuchajcie. (Odczytujemy fragment z załącznika do scenariusza lub opowiadamy). Zapiszę dla Was, a Wy zapiszcie, proszę, w swoich zeszytach ten zestaw cennych rad. Możemy je zatytułować: *Poradnik rysownika komiksów*.

1. *Zanim narzysujesz, pomyśl.*
2. *Zdecyduj, kto będzie bohaterem.*
3. *Zaplanuj, gdzie dzieje się akcja i co robi bohater.*
4. *Zaprojektuj przeciwnika dla Twojej postaci.*
5. *Wymyśl, co wydarzy się pomiędzy Twoją postacią a jej przeciwnikiem.*
6. *Dopisz dialogi w dymkach.*

Zadanie domowe – Komiks o tematyce świątecznej

Na zadanie domowe proponujemy uczniom stworzenie krótkiego, składającego się z czterech okienek komiksu o tematyce świątecznej. Zadanie pracy poprzedzamy burzą mózgow na temat: kto może być bohaterem świątecznego komiksu? (Mikołaj, renifery, elfy, skrzaty, choinka itp.). Uczniowie tworzą komiks na kartce formatu A4, realizując kolejne kroki według poradnika. Oto wprowadzenie do zadania:

– Czas naszych warsztatów powoli dobiega końca. Zanim zadam Wam zadanie, chciałam zapytać: kto mógłby być bohaterem komiksu świątecznego? Mikołaj, renifer, elfy...? Macie inne pomysły? (Uczniowie odpowiadają). Wasze zadanie będzie polegało na stworzeniu komiksu o tematyce świątecznej w czterech okienkach na kartce formatu A4. Przy tworzeniu komiksu skorzystajcie z poradnika, który wspólnie opracowaliśmy. Powodzenia.

Lekcja II. Temat – Świąteczna sesja komiksowa. Jedna jednostka lekcyjna – 45 min.

Wprowadzenie

Witamy uczniów, nawiązując do poprzedniej lekcji i pytamy o doświadczenia z pracy nad własnymi komiksami. Robimy to na przykład w ten sposób:

- Witam Was ponownie, kochani. Jak Wasze samopoczucie? A jak wrażenia po ostatnich warsztatach? Czy od tego czasu przeczytaliście jakieś komiksy? Mam nadzieję, że udało mi się Was do tego zachęcić. Opowiedzcie, proszę, o Waszej pracy nad komiksami świątecznymi i koniecznie mi je pokażcie. (Uczniowie opowiadają i pokazują komiksy, gdy pracujemy zdalnie – prezentują je do kamery).

Wyjątkowe kartki świąteczne

Ponieważ komiksy, które powstały, są piękne, ciekawe i na dodatek poruszają tematykę związaną z Bożym Narodzeniem, proponujemy uczniom przerobienie ich na wyjątkowe pocztówki świąteczne. Każdy z uczniów naklei swój komiks na twardszą kartkę, na przykład z bloku technicznego, a na drugiej stronie zapisze imię i nazwisko adresata pocztówki (babcia, dziadek, wujek, ktoś z dalszej rodziny) oraz proste życzenia świąteczne, które zaproponujemy / napiszemy na czacie. Potem pozostanie jedynie dopisanie adresu z pomocą rodziców i wysłanie pocztówki. Musimy tylko wcześniej poprosić uczniów o przygotowanie kartki z bloku technicznego i kleju. Oto przykład instrukcji:

- Wasze komiksy są zjawiskowe. Mam pomysł: zrobmy z nich prawdziwe kartki świąteczne, które będziecie mogli dowolnie ozdobić i wysłać swoim bliskim. Przyklejcie teraz swoje komiksy na kartkach z bloku technicznego, a potem odwróćcie kartki, a ja pokażę Wam, jak i gdzie zapisać imię i nazwisko adresata. Adresat to osoba, do której chcemy wysłać kartkę świąteczną. Najpierw musicie się zastanowić, komu ją wyślecie. Babci, dziadkowi, dalszej rodzinie, a może jakiemuś koledze? Taka świąteczna kartka z Waszym komiksem dostarczona tradycyjnie, czyli przez listonosza, na pewno zaskoczy i ucieszy Waszych bliskich i znajomych. Poproście rodziców, a pomogą Wam sprawdzić i zapisać pełny adres. (Dzieci przygotowują kartki i zapisują w odpowiednim miejscu imię i nazwisko adresata).
- A teraz przykładowe życzenia: Z okazji nadchodzących świąt Bożego Narodzenia życzę Ci zdrowia, szczęścia i spokojnego czasu wśród najbliższych. (Uczniowie zapisują życzenia na kartkach).

Sesja komiksowa (w wersji bezpośredniej, nie zdalnej)

Na koniec przynosimy z biblioteki szkolnej lub z własnych zasobów różne komiksy dla dzieci. Można także wcześniej poprosić dzieci, aby przyniosły komiksy, które mają w domu. Na pozostałej części lekcji konieczne urządzimy czytelną komiksową, aby jeszcze mocniej wypromować tę formę literackiej przygody. Kończymy, zapowiadając kolejne warsztaty:

- Mam nadzieję, że nasz projekt czytelniczy Wam się podoba. Jestem pewna, że zajęcia wokół sztuki komiksowej były niezwykle ciekawe i dały Wam dużo energii. Zatem do zobaczenia wkrótce.

Program objęty kuratelą metodyka. Scenariusze zostały pozytywnie zaopiniowane przez dr Martę Rusek - literaturoznawczynię i dydaktyka literatury, wykładowczynię w Katedrze Polonistycznej Edukacji Nauczycielskiej na Wydziale Polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego, autorkę wielu publikacji, w tym poradników dla nauczycieli.

Autorka scenariuszy: Magdalena Zaporowska – teatrolog, filolog polski, edukator i nauczyciel, na co dzień uczący j. polskiego w jednej z krakowskich szkół metodą Marii Montessori. Od lat w kontakcie z dziećmi i młodzieżą, z ich potrzebami i możliwościami edukacyjnymi. Zafascynowana tym, co dzieje się na styku sztuki i edukacji.